

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **N. C. T.**, zast. advokátem Mgr. Markem Sedlákem, se sídlem v Brně, Příkop 8, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Praha 7, Nad Štolou 3, o udělení azylu, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 6. 2004, č. j. 29 Az 6/2003 – 20,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 24. 5. 2003, č. j. OAM-4631/CU-06-09-2003, o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Ve shora označeném rozhodnutí žalovaného je popsán skutkový stav, jak vyplynul ze žádosti o udělení azylu podané stěžovatelem dne 28. 4. 2003, z pohovoru konaného téhož dne a z obsahu správního spisu. Stěžovatel (národnosti *kinh*, bez vyznání) uvedl, že Vietnam opustil poté, kdy dokončil studia, jelikož mu zemřel otec a matka byla stále nemocná, navíc nemohl sehnat práci. Politicky se neangažoval, neměl žádné problémy se státními orgány. Kvůli nedostatku kvalifikace nemohl najít práci, v jiné části země

zaměstnání nehledal. Na cestu z Vietnamu si půjčil blíže nespecifikovanou částku od soukromých osob, což je důvodem jeho obav z návratu do země původu. Po příchodu do České republiky byl zatčen a po půl roce po propuštění se dostavil do přijímacího tábora.

Žalovaný především konstatoval, že stěžovatel podal žádost o udělení azylu zejména pro ekonomické potíže v zemi původu a ve snaze o legalizaci pobytu na území České republiky; žádné jiné azylově případné důvody žalovaný neshledal.

Ze správního spisu vyplynuly skutečnosti, které jsou zachyceny v rozhodnutí žalovaného, zejména důvody pro neudělení azylu.

Žalobě, kterou stěžovatel proti rozhodnutí Ministerstva vnitra uplatnil, Krajský soud v Hradci Králové jako soud I. stupně nevyhověl a zamítl ji. Vyšel přitom z obsahu správního spisu, který byl k dispozici a uzavřel, že žalovaný postupoval správně, když žádost o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu; je totiž parné, že ekonomické důvody nelze zahrnout pod § 12 zákona o azylu, nejedná se ani o § 13 či § 14 citovaného zákona, nebyly totiž uvedeny žádné skutečnosti svědčící o tom, že by stěžovatel mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu a rovněž tak shledal správnými i další výroky o neudělení azylu podle § 13 a § 14 cit. zákona, včetně rozhodnutí týkající se překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Při svém rozhodování vycházel soud I. stupně z rozsahu žalobních námitek uplatněných stěžovatelem. Těmi byly zejm. namítané porušení procesních předpisů ze strany žalovaného (porušení § 3 odst. 3 správního řádu, protože žalovaný se žádostí žalobce nezabýval odpovědně a svědomitě, § 3 odst. 4 a § 32 odst. 1 správního řádu, protože žalovaný nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci, neopatřil si za tím účelem potřebné podklady a nevedl azylové řízení tak, aby posílil stěžovatelovu důvěru ve správnost rozhodování). Dále žalobce vyslovil názor, že splňuje náležitosti pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a že se na něho vztahují překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu.

V rámci kasační stížnosti napadající rozsudek soudu I. stupně stěžovatel uplatnil kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když tvrdil vadnost řízení spočívající v tom, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto vytýkanou vadu měl soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Pro nedostatek důvodů rozhodnutí považuje stěžovatel rozhodnutí správního orgánu za nepřezkoumatelné.

Stěžovatel se především domnívá, že je u něj dán důvod pro poskytnutí azylu podle § 12 a 14 zákona o azylu. Odkazuje na správní spis, když vyzdvihuje, že stěžovateli je v zemi původu odpíráno jedno ze základních práv – právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací, neboť mu není umožněno získat trvalé zaměstnání. Z těchto důvodů se stěžovatel a jeho rodina (odkázaná pouze na pomoc ze strany stěžovatele) ocitají ve stavu neustálé nouze. V případě návratu do Vietnamu se stěžovatel obává problémů se svými věřiteli, v dané situaci existuje obava, že mu nebude pomoženo ze strany policie ani dalších státních úřadů. Stěžovatel dále vytýká soudu I. stupně, že nepřihlédl k aktuálním informacím ohledně situace ve Vietnamu, přičemž z informačních zdrojů se podává, že stav dodržování lidských práv ze strany vlády zůstal neuspokojivý a nadále dochází k mnoha závažným případům porušování, v oblasti justice není zaručena nezávislost.

Stěžovatel výslovně uvedl, že Krajský soud v Hradci Králové při svém rozhodování dostatečně nezkoumal rozhodnutí žalovaného, pokud tento neudělil stěžovateli azyl z humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu. Žalovaný se v odůvodnění omezil na pouhé konstatování, že nebyly shledány důvody k udělení azylu z humanitárních důvodů, tento závěr však nebyl nijak odůvodněn. Stěžovatel má zato, že jeho osobní situace v zemi původu tak, jak ji popsal výše, je důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů ve smyslu § 14 zákona o azylu.

Stěžovatel navrhuje napadený rozsudek soudu I. stupně zrušit a věc vrátit tomuto k dalšímu řízení, rovněž požaduje přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Z vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti je patrné, že tento popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek soudu I. stupně byly vydány v souladu s právními předpisy. Je odkazováno na judikát NSS č. j. 4 Azs 195/2004 ze dne 1. 9. 2004, dle nějž se nemůže stěžovatel v řízení o kasační stížnosti dovolávat posouzení dle § 12 a § 14 zákona o azylu, neboť o těchto formách azylu [zamítnutí pro nedůvodnost podle § 16 odst. 1 písm. g)] nemohlo být v tomto typu řízení rozhodnuto. Nepříznivá ekonomická situace ani placení dluhů a následné problémy s věřiteli nejsou důvodem pro udělení azylu. Ke stěžovatelem namítanému použití neaktuálních zpráv o zemi původu stěžovatele žalovaný uvádí, že použil zpráv Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv a svobodě vyznání ve Vietnamu v letech 1999 - 2003 a zprávy ČTK, tj. zprávy rozhodné pro dobu posuzování rozhodnutí o udělení či neudělení azylu. I pro řízení o kasační stížnosti odkazuje správní orgán na správní spis a napadené rozhodnutí a dále na podání a výpovědi, které stěžovatel učinil v průběhu správního řízení.

Žalovaný považuje kasační stížnost za neopodstatněnou, proto navrhuje její zamítnutí a nepřiznání odkladného účinku.

V souladu s ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné (ust. § 103 odst. 1 písm. c) cit. zák.) nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné (ust. § 103 odst. 1 písm. d) cit. zák.), jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédne. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí. Při svém rozhodování vycházel Nejvyšší správní soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (ust. § 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové v mezích důvodu uplatněného ve smyslu ust. § 103 odst.1 písm. b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Soud připomíná, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál, jinak dostačující k učiněnému správnému skutkovému závěru, ve spisu obsažený, vede k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán. Skutková podstata nemá oporu ve spisech, chybí-li podklad pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, resp. je nedostačující k učinění správného

skutkového závěru. Z textu kasační stížnosti však lze zjistit, že stěžovatel v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu uvedl mimo jiné i tytéž obecné důvody dle správního řádu. Soud se jimi zabýval a došel k následujícímu: žalobce měl možnost vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k podkladům, případně navrhnout jejich doplnění; jak vyplývá z dokumentů založených ve správním spise, žalovaný si opatřil potřebné podklady pro rozhodnutí, takže vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci; z odůvodnění rozhodnutí vyplývá, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl žalovaný veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě nichž rozhodoval; nic ze správního spisu nenaznačuje, že by se žalovaný nezabýval touto věcí odpovědně a svědomitě. Z obsahu správního spisu je nad veškerou pochybnost zřejmé, že žalovaný při zjišťování důvodů pro podání žádosti o azyl postupoval korektně. Poskytl procesní poučení, jakož i poučení o pobytu cizince na území České republiky a v rámci jím provedeného řízení mu nelze z tohoto pohledu ničeho vyčíst. Správní orgán dospěl k závěru, že stěžovatel uváděl pouze skutečnosti nepodřaditelné pod důvody pro udělení azylu, ze kterých nebylo možno dovodit, že byl ve své vlasti pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a neuvedl v případě návratu do vlasti žádnou konkrétní obavu, kterou by bylo možno považovat za odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo zastávání určitých politických názorů. Skutečnosti uváděné stěžovatelem nelze považovat za pronásledování ve smyslu ust. § 12 zákona o azylu. Stěžovatel neopustil Vietnam z důvodů pronásledování za uplatnění politických práv a svobod nebo z důvodů rasy náboženství nebo politického přesvědčení. Podstata stěžovatelových potíží spočívala v tom, že nemohl najít zaměstnání, čímž se dostal se svojí rodinou do stavu nouze. Ani stěžovatelovy obavy v případě návratu do země původu ze strany věřitelů nemohou být podřazeny pod azylové důvody.

Námitka stěžovatele, jejíž podstatou je poukaz na neaktuálnost informací podaných ministerstvem zahraničí USA o stavu hospodářství v zemi žadatele o azyl, nepředstavuje zde okolnost, která by měla být významná pro zjištění naplnění zákonných podmínek pro udělení azylu, neboť podstatnou se jeví situace žadatele o azyl a důvody, pro které o něj žádá. Navíc je ze spisu zřejmé, že zpráva založená na č. l. 18 správního spisu, referuje o dodržování lidských práv za rok 2001, byla vydána dne 4. 3. 2002, což v porovnání s datem podání žádosti stěžovatele o azyl (28. 4. 2003) časovou nesouvislost nepotvrzuje.

Na skutkový stav, který konečně ani nebyl rozporován, byl aplikován správný právní závěr. Nejvyšší správní soud neshledal pro výše uvedené nic, co by svědčilo pro důvod pro podání kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže

i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

V rámci tohoto odůvodnění je nutné připomenout jednání žalobce, který pobýval na území ČR nelegálně, o čemž svědčí zadržení Policií ČR a následné vzetí do vazby; je zřejmé, že žádost byla se snahou legalizovat pobyt stěžovatele na území ČR a vyhnout se vyhoštění do domovského státu.

K aplikaci ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu je nucen Nejvyšší správní soud připomenout, že naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplynula nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst.1 písm. g) zákona, totiž, že stěžovatel jako jediný důvod pro udělení azylu uvedl, že nemohl najít práci a zajistit obživu rodině, jde o důvody, které jsou pro udělení azylu nerozhodné. V daném případě správní orgán rozhodne konečným způsobem ve věci bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona. Zamítl-li správní orgán žádost jako zjevně nedůvodnou, aniž by zkoumal další důvody pro udělení azylu, postupoval v souladu se zákonem. Nepříslušelo-li o relevantních důvodech pro udělení azylu rozhodovat správnímu orgánu, nemohla být tato skutečnost přezkoumávána ani soudem. Rozhodnutí žalovaného i kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu se zákonem.

Správní orgán v řízení rovněž zkoumal, zda v případě žalobce nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a dospěl k závěru, že tomu tak není. V moderním právním státě je odmítána možnost neomezené volné úvahy. Při aplikaci § 14 zákona o azylu, umožňující udělit humanitární azyl, je nezbytné ujasnit si obsah tohoto ustanovení z hlediska možností, které se správnímu orgánu nabízejí. Tato právní norma totiž v sobě obsahuje kombinaci neurčitého právního pojmu a správního uvážení. Neurčitý právní pojem, zde představovaný „důvodem zvláštního zřetele hodným“ nelze obsahově dostatečně přesně vymezit a jeho aplikace závisí na odborném posouzení v každém jednotlivém případě. Častými zástupci tohoto institutu jsou „veřejný zájem či veřejný pořádek“. Zákonodárce vytváří prostor veřejné správě, aby zhodnotila, zda konkrétní situace patří do rozsahu určitého neurčitého právního pojmu, či nikoli. Ovšem naplnění obsahu neurčitého právního pojmu pak s sebou přináší povinnost správního orgánu rozhodnout způsobem, který norma předvídá. Při interpretaci neurčitých právních pojmů se uvážení zaměřuje na konkrétní skutkovou podstatu a její hodnocení. Naproti tomu u správního uvážení je úvaha orientována na způsob užití právního následku (např. vyslovit zákaz určité činnosti). Zákon tedy poskytuje volný prostor k rozhodování v hranicích, které stanoví. Tento prostor bývá vyjádřen různě, např. alternativními možnostmi rozhodnutí s tím, že je na úvaze správního orgánu, jak s těmito možnostmi naloží, nebo určitou formulací („může, lze“) apod.; s existencí určitého skutkového stavu není jednoznačně spojen jediný právní následek. Úprava může být kombinována právě s použitím neurčitých pojmů, které zpravidla diskreční pravomoc omezují (orgán může žadateli vyhovět, jsou-li proto závažné důvody). V předmětném paragrafu pak odpovídá charakteru popisovaného institutu dikce „…lze udělit azyl…z důvodu hodného zvláštního zřetele“. Soud proto uzavírá, že ustanovení § 14 zákona o azylu je kombinací neurčitého právního pojmu a správního uvážení, kdy neurčitým právním pojmem je „případ zvláštního zřetele hodný“ a vlastní rozhodnutí správního orgánu vyjádřené slovy „ lze udělit humanitární azyl“ představuje správní uvážení. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování, a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn

z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry. Protože správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí plně v jeho pravomoci a soud nezákonnost takového rozhodnutí s ohledem na shora vyslovené neshledává.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění důvodu kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když naopak shledal, že Krajský soud v Hradci Králové nepochybil, jestliže žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně, navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Protože stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra ČR, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 27. 1. 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu